Број 281. У Новом Саду, у уторак 14. децембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. јануара 1905. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„Застава“ излази два пута дневно, а стаје као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље. — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пута дневно** поштом, стаје **8 круна 75** потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пута дневно шаље лист кући, **8 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Нови претплатници који пошљу претплату за идућу I. четврт добијаће лист до краја децембра бесплатно од дана кад им стигне претплата.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1904.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Земљорадничке задруге у Русији.

Петроград, 12. децембра 1904.

За последњих неколико година осећа се врло јако у сеоском становништву Русије, међу мужицима, један снажан покрет, који ће у даљој будућности бити од врло велика значаја за привредни развитак и економски напредак ове огромне империје.

Мужик, сеоски свет, до најновијега времена није имао никаква јавна учешћа, никакве организације ни удела у привредним и економским пословима, ма да мужик цели свој век проведе на њиви, бавећи се искључиво земљорадњом и привредом. Деведесет од сто становништва је ратар па ипак, ратар је најмање имао учешћа у јавним предузећима и радовима, који се тичу подизања и усавршавања привреде и сеоског газдинства.

Мужику, сељаку руском сеоско газдинство и смишљено привређивање и рад били су дуго година сасвим непознати. Радио је мужик руски од ране зоре до мркле ноћи, у раду му век протицао, ал никад није осетио да радом иде напред. Тек у новије доба организована су друштва привредна, која су ставила себи у задатак да раде на побољшању привреде, да упознају сељака са лакшим и бољим алаткама и т. д. Та су се друштва почела прво развијати у балтичким губернијама, одакле су прешла у вјатску и саратовску а затим се проширила на самарску и черниговску губернију.

А шта су била та земљорадничка друштва у Русији? — Многе установе су у Русији наопако вршиле свој посао, па и ова. До скора су та друштва имала научни вид, имала су задаћу да разрађују привредна питања и разне економске теме. Та су друштва радила. У њима се расправљало о свима аграрним питањима и много диспутовало; али се тиме рад на привреди ни најмање није подигао, нити је руски мужик ниједном идејом из тих друштава користио се Руски сељак остао је далеко од тих привредних питања, није ништа видео, ништа научио, ништа користио. Много се у тим друштвима говорило о привреди, мало се привредило. Сеоски свет хладно је се држао према тим установама и убрзо им је окренуо леђа. С времена на време међу самим мужицима осетила се потреба да се узајамно помажу и тако су почеле без икакве организације да се јављају задруге међу мужицима Земство је те сеоске заједнице прихватило — и тако су почеле ницати у Русији на практичној основи земљорадничке задруге.

Министарство привреде изашло је на сусрет овом покрету и пре пет година издало нарочити устав за уређење сеоских задруга Најважније тачке у њему су ове:

1 Проучити стање и положај сељака руског, његово газдинство и отворено изнети све његове потребе и недостатке.

2. Распростирати теориска и практична упутства за побољшање привреде и сеоског сталежа путем предавања јавних народу и растурањем привредних књига.

3. Оснивати баште, фарме, привредна угледна добра и станице; раздавати на послугу справе, алате, машине и показивати како се њима рукује и ради . . .

После овога сеоско газдинство мало је каракнуло, јер је сељак осетио корист од удруживања и лакоћу при руковању алата и потребних машина. Сад је отворен изглед за већи успех, јер је последње године мрежа нових железничких путева јако се разгранала.

Но на томе пољу у Русији има још много, врло много да се ради. Ма да је највећи део народа ратар, број задруга земљоradнички врло је незнатан. У Данској на четири куће долази један задругар, у Немачкој на 16 један, а у Русији има губернија, које су веће него цела Данска и немају више него једну задругу. — Други је недостатак што руске земљорадничке задруге не ограничавају се на најважније послове, него неколико задаћа себи стављају, које не могу да постигну.

Земљорадничке задруге у Русији налазе се данас у првом периоду свога развића. Али учинили се први корак успешно, а он се сада већ чини, тај нови покрет, који је захватио сеоско становништво великога царства, биће од врло велика значаја за привредни развитак а и политички и економски живот у Русије . . .

М.

Једна забатаљена општина.

Меленци, 10 дец. 1904.

Кад се спомене меленачка црквена општина, многи заврти главом и дода: Једна забатаљена општина. То признајемо и ми, али хоћемо још једном да упремо прстом на главне кривце, који су то стање створили и још га подржавају. Ево отворено велимо, да је то бивша и данашња епархијска управа темишварска. Бивша управа је разрешила законити скупштину и поставила именовани одбор, који је општину за

ПОЛИСТАК.

СЛОМ.

— Написао А. БУДИШЧЕВ. —

Суздалчев је хитао дома. Јахао је већ од јутрос рано, по својим ораницама и за то време је и огладнео и жене се зажелио.

Игњатије Николајевић-Суздалчев стар око 26 година, није висок, али снажан, млад човек. Воли и нежно га волу. Осећа да је сам ковач своје среће. Имање је, заједно с дуговима, наследио од оца, па ипак га је у току од пет година претворио у угледно и одужено добро. Оженио се је пре три године. Још као ђак универзитета узео је једну оперску певачицу. Тетка му је свагда прорицала велику несрећу, која ће га постићи овим браком, али он се је ипак осећао најсрећнијим.

Суздалчев сјаха с коња и тек што је прекорачио праг мале трапезарије, нађе се у топлом загрљају лепе, смеђе жене.

— Већ ми је било дуго време, драгане мој, али нисам хтела без тебе да доручкујем, а ти си ипак тако касно дошао. Заборавио си, је ли твоју малу, луду женицу, — рече она и нежним прстићима погладн кратке бркове мужевљеве, и саже се његовим уснама.

Игњатије Николајевић поче љубити њене руке, лице, чело и уста и дуго је не пушташе из загрљаја.

Жена погледа дубоко у мужевљеве очи. Мало час се окупала, у њеној бујној коси светлела се још по која кап воде. Била је, као неки тог тренутка расцветани цвет, на коме се још блистају росне капљице.

— О, мили мој цвете! — рече он, а Олга Сергијевна шалећи се гурну свог мужа:

— Иди, купај се!

Муж се удаљавао намерно комичним покретима, а жена му довикну:

— Данас имамо добар котлет за ручак.

— Очаран сам, — одговори Суздалчев смејући се, па додаде да му је котлет омиљено јело

Како је бајно мало створење моја женица, — помисли он, — штета што немамо деце, али имаћемо их, биће их зацело . . .

*

Код доручка саопштила му је Олга Сергијевна, да је јутрос добила писмо и да ће данас добити госта, свога бившег друга, оперског певача Тиролског. Задржаће се, у проласку овде три дана. Изгледало је, да је Олга Сергијевна овом посетом била незадовољна и узнемирена.

— Врло непријатно, — рече она побледивши, баш сам данас хтела посетити наше суседе Содончеве, који су тако пажљиви према нама. Ипак ћу отићи к њима, а ти ћеш Тиролског хладно примити и трудићеш се, да немилог госта што пре скинемо с врата. Ми смо сељани, а они оперски...

Игњатије Николајевић наговорио је жену, да остане дома, јер он не воли певаче, а не би ни знао шта ће почети с Тиролским?

После дугог наговарања, пристаде најзад Олга Сергијевна. Суздалчев и не сачекавши госта, извезао се је одмах по доручку на своје земље.

*

Олга Сергијевна шетала се по врту са гостом, Тиролским. Она се ослањала на руку његову и немо слушала шта он прича о Петрограду. Да није, — вели он, — оставила позорницу, сад би била прва, јер јој је глас и лепши и јачи, а она је права лепотица.

Тиролски је стиснуо руку Олги Сергијевној и сагнуо јој се образима. Некада је близо био овој жени и имао је власти над њом; но како су се случајно упознали, тако су се случајно и — растали. Олга Сергијевна упознала је Суздалчева, удала се за њ', и у брзо с мужем отишла на сеоско имање.

Тиролски је привукао к себи младу жену

годину дана задужио са 117.000 фор. (234.000 К). Иначе направио читава чуда у свима правцима, па никога ни до данас није заболела глава и ако је све то епарх управи достављено и доказано. Све те ствари тамо леже, јер тако је за добро „обнашла“ епарх. управа темишварска.

Дошла је редовна општинска управа и почела чистити, но тада је опет епарх. управа кренула ту општинску управу, збрисала и отворила пута данашњој управи. А ово? Од 1901. год. направила је 88.000 К трошка, од то доба нема рачуна, отказала послушност вишим властима, створила нереде на све стране, несавесно руковала са имањем показала незнање највеће (та управа не зна разлику између решкрипта и школске уредбе, између конзисторије, епарх. админ. и школ. одбора) Све је ово пријављено епарх. управи у Темишвару, али је све то тамо смештено у повесничку „фиоку“ епарх. управе, те је све достављено саборском одбору, па?

Саборски одбор је изаслао овамо и у Темишвар своје изасланике, што нам је право било, јер се светлости не плашимо. Изасланство је у Темишвару и у Мелентцима нашло све што је овде споменуто, па је утврдило, да су у свима чудима у нашој општини криви: општинска и епархијска управа. Ови пајташи су ишли руку у руку, то је извидила виша власт, па је мишљено, да ће их та власт и збрисати, те да се општини помогне.

Но није тако било, него је цела ствар уступљена епархијској управи да је реши, дакле, кривац да реши своју ствар. Ми нисмо имали против тога ништа, јер нам је главно било да се ствар крене, али смо били убеђени, да се из Темишвара не ће кренути, па се нисмо преварили. Ево је седам месеци како извештај изасланства саборског одбора тамо лежи, па се не решава. Из огромног поднеска изасланства, у коме је доказан: нерад, неред, несавесност, неразумевање, непоштовање виших власти, 88.000 К трошкова ишчупано је, хитно питање перовође и то решено. Зашто? За то, да дође до новога избора, да може бити изабран стари кандидат, који је епархијској управи прирастао за срце. Остало неће бити решено ни за седам година, јер таких наших ствари има код епархијског административног и школског одбора темишварског небројено, (идућом приликом поближе и више о тим поднесцима). И ти људи смеју да избацују како је наша општина запуштена!

Још и ово: Ми смо са епархијском управом темишварском начисто, па ћемо се још једном обратити на саборски одбор да нашу ствар узме у своје руке као што је узео и земунску. Не помогне ли нам ни то, онда скидамо са себе одговорност и нека је понесу они, који су, ето, ову општину забаталили.

Р.

У ствари Текелијиног фонда.

Господину

Дру Мити Мушицком.

Панчево.

Поводом нечувених напада на српску народно-црквену автономију, српска омладина у Москви, одржала је збор, на коме је, разабравши последње догађаје, дала правичан израз своме негодовању на саучеснике и кривце тих страшних насиља.

Прочитавши из „Заставе“ извештај са значајне седнице Саборског Одбора, одржане 4. новембра у Карловцима, и имајући у виду и иначе по готову издајничко држање патријарха Бранковића у свима важним питањима и цркве и народа, српска омладина је једногласно осудила његово држање и искрено пожелела народним вођама, да се својски заузму, те да на столици толико знаменитих претходника, не буде више Бранковића, који је под ноге бацио српски крст и постао верна слуга туђинских аспирација.

У исто време, српска омладина, дубоко је тронута родољубивим држањем Саборског Одбора и до земље се клања Вама и Вашим друговима. Она је ипак уверена, да ће развијена народна свест, при таким вођама победити и на крају крајева суз бити тај штетан правац народне ствари који су узели, на велику жалост, црквени поглавари. Омладина верује, да ћете успети проредити број народних и црквених издајника и на њихова места имати верне синове народу и вери православној.

Нека удружени талас народних посланика, свештеника и интелигенције збрише из издајничких заседа злогласне измећаре, који по цену светих интереса купују и трећем свом кољену баронске титуле и дају своје гласове за помађаривање српских школа. Нека вам то и од сад буде на срцу, јер је с вама народ и његова свест, као год и омладина из свију кутова Српске Земље

Још једаред Вам се омладина дубоко клања и изјављује своју потпуну солидарност.

Српска омладина у Москви.

Москва, 8. дец. 1904.

Руско-јапански рат.

Ускоро предстоје важне операције на бојноме пољу. Изгледа, да ће долазак балтичке флоте убрзо дати и са свим двуги вид рату.

Јапанци су се ових дана хвастали о неким својим успесима у северној Кореји, против руске војске. Сада и сами признају, да се из Владивостока спрема напад на Кореју и то спрема се и сувим и морем. Због тога Јапанци утврђују источну корејанску обалу, јер сем руске сувоземне војске из Владивостока напашће источну корејанску обалу и пристаништа и руска владивосточка и балтичка флота. Па не само то, него ће и друга руска војска поћи из Кирина на југ, те ће Јапанцима одсећи повратак у своју земљу, када буду приморани да бегају из Манцурије и Кореје.

Спремају се и Јапанци, али се најозбиљније спремају и Руси и за кратко време кренуће се на бојиште и трећа руска флота, и наређено је и мобилисање нових 300.000 војника.

Неће више бити тога, ко ће после свршеног рата хтети Русија да диктује мир; диктоваће га она сама.

Новије са бојног поља ово је:

Једна сумњива вест из Кореје.

Енглеском „Дељи Телеграфу“ јављају из Сеула, престонице Кореје, која је сада у јапанским рукама, ово: У северној Кореји, траје жестока борба између Руса и Јапанаца. Јапанци су потиснули Русе.

Одмах у продужењу тог извештаја, вели се: Руски пуковник, командант руске војске у Кореји, унапређен је за генерала, због своје храбрости и успеха постигнутог у северној Кореји.

Како се ова реченица слаже са оном горњом? Јапанци побеђују Русе, а ето руски цар због успеха руског оружја у Кореји, унапређује команданта руске војске у Кореји!

Јапанске припреме у Кореји.

Из Гензана јављају „Њујоршком Хералду“: Јапански војни инжињери већ од неколико недеља живо раде на утврђењу источне Корејанске обале. Особито живо раде код Гензана, где су најмили многобројне корејанске раденике да раде на утврђењима. Јапанци држе за извесно, да ће Руси ускоро из Владивостока напасти Кореју. Сувоземна руска војска из Владивостока ући ће у Кореју, а са мора напашће корејанске источне обале владивосточка и балтичка флота. Ако Руси успу у намери својој, онда ће руска флота Гензан учинити основом својих војних операција. Јапанци довлаче војску у Гензан и Чинампо. Прошле недеље је огроман број руских трговинских лађа кренуо из Владивостока за Шангај и Сајгон.

Трећа руска флота.

Из Брисла јављају, да је руска влада позвала у Петроград чувеног бродарског агента Шевена из Антверпена. Влада руска хоће да преговара са Шевеном, да јој набави већу количину транспортних лађа, које ће трећу руску флоту пратити у Источну Азију. Адмирал Бирилов у велико ради у Љибави, да трећа руска флота што пре буде готова за полазак. Држи се да ће се трећа руска флота кренути на бојиште у половини јануара месеца.

Нова мобилисања руске војске.

Петроградски, извештач француског листа „Матен“ а јавља свом листу, да ће руска влада ускоро мобилисати још 300.000 људи, али ће та војска за сада остати у Русији.

Операција друге руске војске.

Енглески „Дељи Кроник“ јавља, да ће друга руска војска, којој ће стан бити у Кирину, оперисати према југу. Она ће кроз долине река Сунгарија и Хункијанга продирати ка ушћу реке Јала, да дође Јапанцима иза леђа.

Српско народно позориште.

У понедељак гледасмо у Н. Саду, први пут: »Поход на север«. Драма у 4 чина од Хенрика Ибсена. Превео Павле В. Мијатовић. — Редитељ Спасић.

Некад нас позову на ручак, и почну да износе пред нас баш добра јела. Али их има толико, да би било доста и за три ручка и ви ако и не кажете, а оно бар помислите: — Аратос!

У овој Ибсеновој драми има материјала па и радње за три драме. Али је свакојако драма свршена у 2. чину. После другог чина као да почиње нова драма. Да је дошло као експозиција у I. чину оно, што је III. чин, драма би била много више — из једног комада.

Време у коме се догађа ова драма, то је X. век после Христа. Гледамо старинске обичаје, ондашње назоре људи. И ти су људи дабогме „добри« и »зли«, понајвише и добри и зли. У средишту драме показује нам Ибзен: Хјердису, жену богатога сељака Гунара. Наши дедови би рекли о Хјердиси, да је то »пуста, обесна жентурача«, ми те жене називамо »хирстеричнима«.

У животу било је и има доста Хјердиса, које су починиле и чине много зла, само ако

која је задрхтала сетивши се доба ранијег им познанства. Очевидно се уплашила од осећаја, који су сад господарили њоме. Хтела је од овог човека побећи, па ипак га је и против своје воље, несвесно пратила у дубину лугa

Тиролски је посадио Олгу Сергијевну на клупу, а он клекао пред њом.

— Олга, сећаш ли се лепих наших дана, зашто си ме оставила? Сећаш ли се Олга Казана, где смо се упознали?

Сергијевна је оборила очи, лице јој се сасвим променуло, усне су јој постале безбојне Осећала је, да је снага напушта, а да јој цело биће освајају стари, страсни осећаји. Шапутала је тихо:

— Не знам, не знам, за име Бога, слаба сам жена, оставите ме!

— Олга! Ја ћу у брзо отпутовати — рече Тиролски, — са овим једним, јединим пољупцем живећу безброј година, а Бог ће свети знати, да ли ћемо се у опште икад видети! Ти знаш, Олга, да је наш живот тежак и пун брига. Сећаш ли се Казана, где смо живели о чају и сиру? Ох, Олга, Олга! Тиролски је загрли и пољуби јој усне.

— Не треба — рече Олга. Осећала се сад тако слаба и сиротна.

— Сећаш ли се Казана? — понављао је Тиролски.

— Да, да!

Олга Сергијевна заборавила је садашњост.

(Свршиће се.)

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:
СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба

су у том положају. Као да је неки ђаво у њима, оне немају снаге да савладају у себи зле мисли, осећаји мржње и освете избијају код њих на површину, и ако их муж воле, он да је свршио и он, јер им подлеже.

Таквих женскиња има пуно и на позорници и у књижевности. Ал док их други износе као зле, Ибсен је нацртао Хјердису патолошки Изнео ју је као болесну, хистеричну жену, он вас пушта да завирите у душу њену, у болест њену, и видите, како Хјердисе нису душевно здраве... Да се драма не догађа у X., него у XX. веку, Ибсен би Хјердису послао сигурно на лечење.

Хјердиса је била мало тешка за многе гледаоце, а тешка и за наше глумце. Но морамо да похвалимо Лукићку, која је приказала Хјердису са великом снагом и јаком штудијом. Изазивање публике, заслужила је у пуној мери. Изгледа нам, да јој је ово најјача улога.

»Микадо«.

Данас пролазим новосадском пијацом, кад чујем испред себе цвркут: Микадо! Микадо! То говоре две госпођице, а изговарају: »Микадо« тако слатко, као да имају у устима грумен шећера. Већ сам се поплашио, да није Његово Жуто Јапанско Величанство добило кијавицу.

У тај мах пролазе мимо мене два глумца, па и они говоре о Микаду.

— Куда господо?

— Журимо у позориште. Данас је читаћа проба нове оперете: Микадо. А, шта велите?!

— А шта да велим?! Сав сам усхићен! Ја већ годинама лупам главу: Шта је то, што би нам Србима понајпре требало. А оно гле, пронађоше. Све смо већ постигли, и треба нам само још јапанска музика и што више оперета. Та да! Српска глума и песма на нашем народном позоришту достигла је и онако већ савршенство...

Они савише у авлију, и одоше својим послом да раде на ширењу српске глуме и српске уметности! А ја застадох да промишљам. Ено нам славне позоришне зграде изидане у авлији. Уметнички лебац који нам тамо износе, још је неслан и гњецав... И сад хоће поред тог одмах да нас хране парфетима, који и ако сладе, обично су — прокисли.

Из тих мисли извади ме један члан позоришног одбора. Сав се задувао, трчи и он на читаћу пробу.

— А, јесте ли чули? — пита ме усхићено. — Данас је проба.

— Јес, чуо сам и честитам вам. То је одавна требало.

— Е шта ћемо, не иде све одмах. Али радимо; трудимо се по могућству.

— И неће изостати захвалност благодарног српског потомства. А коме дође, молим вас, на памет та сретна мисао, да наше позориште створи школу, у којој би неки наши глумци и глумице учили правилно изговарање речи...

Он ме узверено погледа... Овај... Онај...

— Ах да, сад ми тек паде на памет, — рекох. — Та ви журите на пробу оперете »Микадо«. Не бих никако да се задоцните, па да вас још прокуне Српство. Журите, журите, јер и ваши су тренутци скупи, знаменита проба тек што није отпочела.

Он оде, а за њим жури други члан славног одбора нашег народног позоришта. Задржао сам и њега.

— Честитам!

— А на чему ако је слободно знати.

— Па чујем да спремате оперу.

— Рђаво сте чули. За сад се још трудимо око оперете. Док је још мало више прогурамо напред, онда дабогме...

— Ама ја чујем да се спрема и једна опера.

— Мени није познато, ван ако не спремају и по нас чланове одбора једно мало изненађење...

— Ја чујем да баш неки чланови одбора раде на томе.

— Може бити, може бити, каже он. А знате ли и што поближе о томе.

— Знам и поверићу Вам, само молим Вас да ме не издате.

— Како бих ја то?

— Дакле чујте! Некоји чланови позоришног одбора, снивали су једнак сан. Дошла им у сну српска Талија, па им је казала тихим гласом: Велики синови народа српскога. Хоћу да Вас замолим нешто, ал да ми не одбијете. Обиђите гардеробу позоришну, па се постарајте да се некоје већ јако испрљане и флекаве хаљине оперу. Они је зачуђено погледаше, јер нису разумели њезин тијани глас. А она настави јаче: Да, да оперу, време је већ. Чланови управног одбора су оно српско оперу, разумели по талијански »оперу« и сад хоће да заведу оперу.

Нисам имао уз себе фотографски апарат, а вредно је било у онај мах фотографисати лице тог господина. У опште, кад се прикаже на нашем народном позоришту први пут »Микадо« треба уз Микада и његову свиту фотографисати и наше славне чланове позоришног одбора Била би огромна штета, ако њихове физиономије пропадну за благодарно потомство.

Вести из места и са стране.

Орган васељ. патријаршије у Цариграду.

Наш извештач пише нам из Цариграда: Васељенска Цариградска патријаршија има лист „Еклисијастики Алитија", („Црквена Истина").

Овај лист излази од двадесет и четири године и до пре неколико месеци држао се у главноме веома коректно према своме позиву, никако се не упуштајући у полемику за политичке, народне и филетичне ствари. Но од неко доба тај лист изгубио је сасвим свој правац и постао је чисто пропагандиски орган. Има већ доста времена, (од како је Јоаким поново дошао за патријарха) да се у њему штампају поверљива писма послата патријаршији од стране митрополита у солунском и битољском вилајету. Та су писма чисто пропагандиског садржаја. У њима се истичу „опасности", које происходе услед потраживања да се сваки народ служи у цркви на своме рођеном језику: износе се неистините статистике у „Алитији", по којима се сви, који признају Васељ. патријаршију, престављају као овејани „Грци", те се ови потстрекавају на отпор противу оних, који траже да на свом језику служе у црквама, а које зову филетичарима; „Алитија" вели даље, да „у косовском, солунском и битољском вилајету има само незнатни број Срба, Румуна и Бугара, а да је огромна већина становништва тих вилајета грчке народности и т. д." (??!!)

Речени је лист сасвим изгубио свој карактер као орган Васељенске Православне Цркве, нарочито после сукоба између Јоакима и већине чланова Св. Синода. Поводом овог сукоба, он се ставио на расположење патријарха Јоакима и поставо му је управо лични орган, да га брани од законитих нападаја од стране већине Св. Синода.

Новинарски јубилеј.

Велики немачки лист „Фосове Новине" („Vos. Zeitung") који излази сада у Берлину, прославио је ових дана двестагодишњицу свога излажења. На њему је, осим осталих сарадника радио и велики немачки песник и критичар Лесинг. Изишло је велико прегледно дело с критичким прегледом о раду и излажењу тога листа. (Интересантно је споменути, да је до сада најстарији српски часопис „Летопис Матице Српске", излази од 1825. године (годину дана пре оснивања „Матице." Почео га је уређивати Ђорђе Магарашевић, „Сербске Летописи"). За њим долазе давидовићеве (данас званични лист српске владе) „Српске Новине" излазе већ 72 гогодине. После њих „Застава" 39 година, „Тежак" 35. „Глас Црногорца" 33. „Српски Лист" (данас „Српски Глас"), 25 год. итд. Најстарије српске новине су „Сербскија вједомости" у Бечу, које су изишле под непознатим уредником (мисли се да их је издавала бечка влада), а већ другу годину их је уређивао, издавао и штампао Стеван Новаковић. (Први им број изашао је 1791. год. 14. марта у петак. пр. ур. „З.").

Смртна казна.

Данас се још живо препире у медицинским и правничким круговима, да-ли друштво има права да осуди некога на смрт. У разним државама се то разно и схваћа, а и тамо где постоји, свака држава има свој начин како „уклања" и учини „безопасним" једног човека, кога сматра „недостојним" да — живи. У Италији нема смртне казне, а тако исто у неким кантонима швајцарским. Нема је ни у Белгији. Али има у другим државама, и то је често пута везано за традицију. И та се традиција повлачи још из доба, кад је било још пре смртне казне и мучења. У Аустро-Угарској се данас веша (код војске се веша и стреља); у Француској се „гилотинира" — т. ј. везан осуђеник се положи на неку као тезгу (шафот) а од горе му падне на врат нека гвоздена даска, изоштрена као секира. У Пруској џелат сече осуђенику главу мачем и то тако тешким, да га мора завитлати обема рукама. У Русији се стреља и веша, у Србији и у Црној Гори се стреља. У Турској има разних смртних казна: чережење, набијање на колац, сечење главе, вешање, разапињање на точак итд., али великој господи султан пошаље зелен свилен гајтан — да се сами обесе. На то налик има нешто и у Кини и Јапану — „харакири". Тамо се пошаље „великом господину" нож, да сам себи распори трбух, а кад му се хоће још и част да укаже, „милостиво" му се дозволи, да то уради у једној дворани у царском двору, у присуству царске породице. Американци су пробали (и још увек пробају) да убијају електрицитетом. Стари Римљани су разапињали на крст, а Јелини (Грци) су тровали.

Жртва ракије.

Јован Боди, кочијаш у Пешти сврати пре неки дан у једну крчму и напије се ракије. Дошавши кући напрасно се разболи и умре пре нег што дође лекарска помоћ. Констатовано је, да је смрт наступила од ракије.

Брзојави „Застави".

Стигли 14. децембра.

Победа српске нар. радикалне странке у Панчеву.

Панчево. При избору варошких представника, српска народна радикална странка победила нотабилитетско-алмажанску листу, коју су помагали и владиновци Мађари.

Стање у угарском сабору.

Будимпешта. О Божићу се није променуло стање у парламенту. Опозиција не верује. да ће бити сабор распуштен. Тиса је рекао последњу реч. Он се неће пољуљати нити обрлатити онако, како би то хтела опозиција. Гроф Михајило Карољи придружио се удруженој опозицији.

Промена владе у Румунији.

Букурешт. Министар иностраних дела Браћане и министар унутрашњих дела Ласкар(?) поднели су остатке.

Стање у Русији.

Петроград. Изашло је званично саопштење, у коме се вели, да ће влада спречити демонстрације. Новинарство се опомиње да остане у свом делокругу.

Руско-јапански рат.

Чангхај. Један руски морнар убио је једног Кинеза. Кинези су тражили да га Руси издаду, па кад Руси нису одговорили, узбунило се кинеско становништво. Власт се обратила на владу и тражила инструкције.

Трговина.

НОВИ САД, 14 децембра 1904. године.

Пшеница прве каквоће 20 к. 10 п. до 20 к. 20 п.
Пшеница средња 20 к. — п. до — к. — п.
Пшеница лакша 19 к. 60 п. до 19 к. 80 пот.
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот.
Јечам 14 кр. 60 пот. до 15 кр. — потура.
Зоб 14 кр. 20 пот. до 14 кр. 40 пот
Кукуруз у зрну ст. 14 кр. 80 п. до 15 кр. 20 п.
Кукуруз у зрну н. 14 кр. 20 п. до 14 кр. 40 пот.
Маст 128 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 128 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина пађена 128 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки 82 до 84 пот.
Свињи средњи . . 60 до 80 „
Свињи лаки . . . 72 до 76 „
} све од 100 кила; } по кили

живе мере.

Теоци 68 п. до 76 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 40 кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

12. децембра било је . . . . . 0·46 мет.
13. децембра било је . . . . . 0·35 мет.

Недељни ред позоришних представа.

У среду 15. (28.) децембра: **„Помен Змајови"**. Свечана представа у корист подизања споменика на гробу песниковом у Каменици.

У четвртак 16. (29.) децембра: **„Краљ Лир"**. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, превели Стефановић и А. Хаџић, за позорницу удесио А. Хаџић.

У суботу 18. (31.) децембра: **„Где је жена."** Шаљива игра у 4 чина, написао Рудолф Кнајзл, превео М. Матејић.

ПРАВЕ

СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,

гарантирано чисте у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписаног.

Пошто путнике не држим, то с тога свакоме па захтевање шаљем мустре бадава.

Такође разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у свакој величини и количини и Демијонима било поштанским или жељезничким пошиљкама.

ДУШАН ТОДОРИЋ,
пециво сремске шљивовице.
СТАРА-ПАЗОВА (Срем.)

1154 20—30

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 45—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

СРБИНЕ и СРПКИЊО!

Поклони своме ђаку

за

„МАТЕРИЦЕ“, „ОЦЕВЕ“ и „БОЖИЋ“

српску књигу:

„Српске Забаве“ — — — — 5·— К
„Ивањски венац на српски дом“ 0·30 К
„Југ-Богданов дом“ — — — 0.50 К

Могу се добити код 1201 4—10

ЈОВАНА ЖИВОЈНОВИЋА
професора у срп. вел. гимназији у Новом Саду.

ДОПИСНИЦЕ ЗА СВЕЧАРЕ
и за
НАСТУПАЈУЋЕ ПРАЗНИКЕ:
БОЖИЋ. — СВ. ВАСИЛИЈЕ (Нова Година).
— СВ. ЈОВАН.

Ове дописнице **врло су укусно и фино израђене у 10 боја, а по правом типу српско православном,** те се најлепше препоручују за наступајуће благдане.

100 комада 7 круна.

Ко у напред новац пошаље добиће дописнице поштом о нашем трошку.

У Новом Саду 1904. год.

С поштовањем
СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

1170 5—6

Српска православна црквено-школска општина у Ст. Бечеју.

Број 507.
Ц. О. ех 1904.

Стечај.

На новообразовано место општинског књиговође и перовође и то за прву годину у привременом својству, а после овог рока на пет година.

Компетовати могу такова лица, која су вична перовођским и оспособљени у простом и двоструком књиговођству, а владају потпуно осим српског још и мађарским језиком, како у говору тако и у писму.

Изабрани општински књиговођа и перовођа, обављаће све административно-рачунске послове ове општине и њезиних закључака према оном упуству, који ће при ступању у звање од црквеног одбора на писмено добити.

Годишња плата књиговођи и перовођи је 1600 круна, коју ће у месечним оброцима у напред из црквене благајне примати.

Изабрани књиговођа и перовођа, дужан је кауцију у износу 400 круна у готовом новцу или у државним вредносним папирима овој општини положити.

Рок стечају 25. децембар до Божића 1904. г. После овог рока приспеле молбе неће се у обзир узети.

Изабрани књиговођа и перовођа наступа звање кад буде позван од црквеног одбора.

Из седнице црквеног одбора, држане у Ст. Бечеју 11. новембра 1904.

Коста Дражић пр. перовођа — **Свет. Милованов** подпредседник.

1209 2—3

КЊИЖАРИМА
И КЊИЖАРСКИМ ПОМОЋНИЦИМА!!

Ко од књижара жели да се етаблира у **Београду,** може добити под врло повољним условима **новоуређену антикварницу,** која се може претворити и у књижару. Радња се налази **на најживљем месту — преко пута двора.** 1158 19—10

За услове обратити се **Јови Адамовићу, главном уреднику „Правде“, Београд.**

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првог степена одликован.

Цикмунд и Друг
У НОВОМ САДУ
каванџијска улица бр. 19. у сопственој кући

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА
пољопривредних машина
и ливница гвожђа и метала

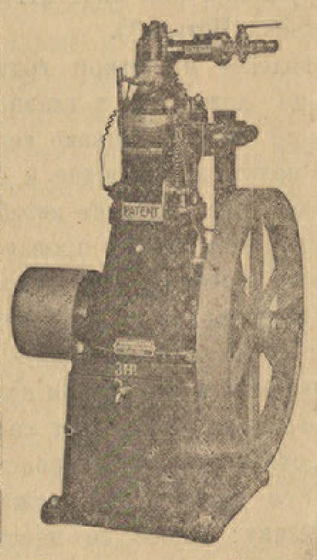

препоручује своје сопствене производе машина, особито специјалисте у сејалицама **Columbus-Drill,** патентирани сопствени проиввод за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешавање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће оправке извршују се најтачније.

Сопствени производ
бензин-мотора
који су потпуно усавршени и без опасности.

Ценовници стоје на расположењу и отирављамо исте бесилатно. 1123 20—100

Савесне Књиговође

већ сад спремају што им је за закључак књига и за нову годину потребно.

Нарочито ако им требају нове пословне књиге, или књиге које се морају растрирати, онда нека се обрате каквој солидној и тачној српској фирми, као што је

СТАНКОВИЋ И МАРКОВИЋ
у Новом Саду

који имају врло богат избор свих курентних трговачких књига а примају се и растрирања књига, које израђују и брзо и тачно и солидно. 1193 5—10

Објава.

Част ми је поштованом грађанству јавити да сам у Регењијевој кући у Змијској улици бр. 4. отпочео продавање мојих

Арад-Хеђаљанских вина

своје рођене производње.

ЦЕНЕ ВИНУ:

1 боца од литре новог столског вина — 40 н.
1 боца од литре старог столског вина 46 н.
1 боца од литре старог црног вина — 60 н.

Боце примам натраг по цену 6 н.

Молим потпору поштованог грађанства

с поштовањем
Виктор Ланг
производник вина.

1222 1 3

531 22—50

ОБУЋАРИ!!!

Американске шевро, бокс жуте, сиве коже и горњи делови ципела најјефтиније могу се поручити код

Gyöngy Sándor

стовариште коже и фабрика за горње делове ципела. Будимпешта. III. Tavasy utcza 1. szám.
Ценовник са сликама бесплатно.

СТЕЧАЈ.

Код Румске Штедионице има се попунити место

ПОСЛОВОЂЕ {КЊИГОВОЂЕ}

1. маја 1905. г. на које се овим стечај отвара. Молбенице узеће се у претрес само оних молитеља, који су више година самостално водили све послове у ком новчаном заводу и владају потпуно српским и немачким језиком у писму и говору.

Тражи се кауција у износу од К 2400. Плата је К 3600 годишње са правом на мировину. 1219 2—3

Рок пријаве 1 фебруара 1905. г. по рим.

РУМА, 21. децембра 1904.

Управа.

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

Апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће

него је и најкориснија и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, грчљана, разних катара, астме, мјехура, каменца, хемероида (златне жиле, натеклих и зрнатих јетара, жгаравице и разних женских болести. 162 62—100

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“
Загреб, Илица број 17.

Добија се у свима лекарнама, трговинама миродија, рестаурацијама и гостионама.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Бралваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду